

הסוציאליסט / עזרא דלומי

אנחנו נלחמים בפשעי ההפרטה

מאת **עזרא דלומי** עדכון אחרון: 02.04.2017, 13:53

"כוח לעובדים - ארגון עובדים דמוקרטי", המציין עשור לייסודו, הוא הממזר ששינה את הכללים. כארגון קטן, אך נחוש, הוא החל לאגד עובדים מ"התחתית של התחתית" ועורר גל של התאגדויות במשק. "אנחנו נאבקים בפשעי ההפרטה וצוברים הצלחות" אומר שי כהן, ממייסדי הארגון, ומסביר "שסוציאל דמוקרטיה יש רק היכן שאחוז ההתאגדות הוא גבוה." ריאיון

בסתיו 2006 הצטרפתי, בעקבות כמה מחבריי, להפגנה שקיימו כ-600 העובדים הארעיים בנמל התעופה בן גוריון מול בית הדין לעבודה בירושלים. זה היה ערב צונן, אבל הרוחות להטו. בית הדין דן בדרישה להוציא צו מניעה נגד השביתה עליה הכריזו העובדים. שביתה בנתב"ג היא שביתה לא פופולרית. העובדים מחו נגד פיטורי 120 מהם ודרשו לקבל קביעות. את השביתה הנהיג ד"ר עמי וטורי, כלכלן והיסטוריון המתמחה בסוציאל דמוקרטיה הסקנדינבית. וטורי עבד לפרנסתו כסבל בנמל התעופה.

מאוחר יותר למדתי שהשביתה הזאת - ובעיקר יחסם המנוכר של בית הדין לעבודה ושל ההסתדרות אליה - היו התשתית עליה קם ארגון כוח לעובדים, המציין עשור לייסודו. הסבלים במאבק הזה נשארו לבד במערכה. המסקנה הייתה: אם אין אני לי מי לי. במקום שאין התאגדות, היה אתה המאגד.

מאז, גם בעקבות תקופת עזרה בעריכת האתר של הארגון, אני נמצא ברשימת התפוצה שלו ועוקב אחר התפתחותו. היא מרשימה ביותר. ועדי עובדים קמים בזה אחר זה.

שי כהן (42, גבעתיים, עם שורשים באשדות מאוחד) היה בין ארבעת החברים שעמדו ליד ערש לידתו של "כוח לעובדים" ב-2007. שלושה האחרים הם: המשפטן איתי סבירסקי, ליאת יקיר שריכזה אז את המאבק על זכויות המאבטחים ועמי וטורי.

בראיון עמו מספר שי שהוא "אדם הנאבק מטבעו", שבא ממשפחה מאוד אקטיביסטית ושסבו וסבתו היו מהפכנים של ממש. בחיפה, בה גדל, הוא ניהל במשך שנים מאבקים ציבוריים ושל עמותות: עם הקואליציה לזכויות הציבור במפרץ חיפה; כמנהל החברה להגנת הטבע בצפון וכיו"ר הוועד המנהל של המכללה החברתית-כלכלית. לדבריו, מאבקים אלה עצבו את השקפתו המעמדית.

שי כהן: השפעתנו חזקה בהרבה מגודלנו

איך התחיל סיפור כוח לעובדים?

"את כוח לעובדים הקמנו אחרי כמה אכזבות מהניסיון להשפיע על המדיניות הכלכלית חברתית של הממשלה: מאבקים נגד חוק ההסדרים, נגד הפרטות וצמצום השירות הציבורי. השתתפתי בכך גם במסגרת המכללה החברתית כלכלית, שם בנינו

קורסים על זכויות עובדים והכשרנו פעילים לקראת התארגנות ומאבק. היו לנו הצלחות, אבל התחושה הכללית הייתה שבלי ארגון של ממש זה 'פול גז בניטרל' ושבכדי לשנות, יש להקים ארגון עובדים חדש."

למה לא במסגרת ההסתדרות?

"התנסינו בשעתו בפעילות דרך ההסתדרות וזה היה מתסכל. ברגע שארגנו עובדים וביקשנו שיתייחסו אליהם כאל אגוד ויתנו להם מענה מקצועי, זה לא קרה והחברה' התייאשו. הסבלים התמרדו נגד הפיטורים. זאת הייתה שביתה פראית של כמה ימים. הם נלחמו תוך התעלות ממש. ההסתדרות תמכה בהם ובהמשך התנערה, באמרה שזאת שביתה פראית. ניהלתי את המטה שלהם מבחוץ והתחלתי לגבש את כל המענים שהיום, בכוח לעובדים, מסדנו אותם. סיפור היחס לסבלים התחבר ליחס אל עובדי קבלן שלא היו מאורגנים ולשאר התסכולים שחווינו. בהקשר זה, שמעתי את עמי וטורי, בזמן השביתה, מדבר על המודל הסקנדינבי ועל איך זה באירופה והגענו למסקנה שנחוץ ארגון נפרד. זה היה ב-2007. התחלנו להקים קאדרים של פעילים באזורים, חשנו שנוצרת מסה קריטית והחלטנו להתקדם. כתבנו תקנון, פנינו לרשם העמותות, הקמנו צוות ארגון ואז התחילו להגיע פניות ממקומות עבודה. המלצריות שנאבקו, התחברו אלינו; בהמשך הגיעו עובדי גן המדע במכון וייצמן והסגל הזוטר של האוניברסיטה הפתוחה, שני גופים משמעותיים שהיוו עבורנו קפיצת מדרגה. המאבק שלהם נתקל בהתנגדות ממסדית עזה והצריך שביתות ארוכות. היכולת שלנו, לברוא יש מאין במהירות כזאת, עוזדה וריגשה אותנו. הקמת כוח לעובדים הייתה מקרה ראשון של ייסוד אגוד חדש מאז ראשית המדינה. שנה אחרי ההקמה כבר התארגנו באמצעותנו הרבה עובדים. זה העיד על הצמא הגדול שהיה. מאז אנחנו צוברים הצלחות מרשימות. אנחנו פרוסים במקומות שלא דמיינו: 3000 נהגי אוטובוסים, אלפי עובדי מכללות, אנחנו פעילים בתחום החינוך בגיל הרך שהופרט לגמרי. יש לנו ששה מטות אזורים, כ-15000 חברים וולונטריים. אנחנו מייצגים 35 אלף עובדים."

בהסתדרות יש חצי מיליון חברים, היא מייצגת 800 אלף.

"נכון, אבל השפעתנו חזקה בהרבה מגודלנו. אנחנו אוונגרד בתחום העבודה המאורגנת. איש לא איגד באופן משמעותי עובדים במשך עשורים. יזמנו התאגדויות במקומות שלא היה שם סיכוי. גרמנו להסתדרות בת ה-89 להקים אגף מיוחד לאגוד עובדים. עו"ד שי תקן, ראש הלשכה המשפטית של ההסתדרות, שהקים את האגף להתאגדות, אמר לנו ביושר וגם בראיונות שנתן, שהאגף שלו קם בזכות הפעילות של כוח לעובדים. גם דוח בנק ישראל מציין שהקמת כוח לעובדים התניעה גל של התאגדויות."

העובדים שותפים בכל

"הצד הנוסף של האוונגרד", מדגיש שי כהן, "הוא יצירת דמוקרטיה יותר רחבה – דה צנטרליזציה של האיגוד המקצועי, כמקובל במקומות רבים בעולם. המוסד העליון של כוח לעובדים הוא אסיפת נציגים שהעובדים בוחרים. זאת דמוקרטיה המבוססת על מקומות העבודה ומשרתת את האינטרסים שלהם. בהסתדרות העובדים בוחרים על בסיס מפלגתי-סיעתי לא על בסיס של אגוד מקצועי. אלה בחירות ארציות, מפלגתיות או חצי מפלגתיות. סמכויות האגוד המקצועי הן בידי המנגנון שבחר – בית נבחר ההסתדרות ולא בידי העובדים. יש מרחק בין העובדים למייצגים שלהם. מבחינה זאת, ההסתדרות מתנהלת בריכוזיות גבוהה. אצלנו אי אפשר להפסיק שביתה או לחתום על הסכם בלי אישור העובדים. באירופה זה מובן מאליו. זה טריוויאלי שהעובדים מחליטים בעצמם. כיום אנו גורמים להסתדרות לבחון את עצמה גם בנושא זה. העובדים החדשים בהסתדרות חותרים לאמץ את התפיסות שלנו – מבחינת איגוד ודמוקרטיזציה. לפעמים מתקשרים אלינו כדי להתיעץ. בתקופת קיומנו התאגדו בהסתדרות 60 אלף עובדים חדשים. זה לא היה קורה בלעדינו."

יש הקשר קיבוצי לכוח לעובדים?

"בעשייה חברתית פורצת דרך תמיד יש אנשים מקיבוצים, בעיקר מקיבוצים עירוניים - מתמוז, מפלך, ממשעול. יש גם מקיבוצים ותיקים, אבל פחות. קיבוצניקים ממלאים תפקידים בוועדת הבחירות, באסיפת הנציגים ובעוד מוסדות. מנגד, הקשר עם הקיבוצים כמעסיק, הוא פחות חינני. אנחנו פוגשים מנהלים של מפעלים שעושים עוול לעובדים. יש לפעמים תגובות קשות להתאגדות שמאפיינות את השוק הפרטי. זה עניין שטרם נפתר. מדובר בעיקר במגזר המשחטות וגם מעבר לזה. בתעשייה הקיבוצית המפוארת שמייצרת 8% מהתוצר התעשייתי יש סיפורים מזעזעים שמגיעים לטיפולנו."

כוח לעובדים: איגודים חזקים – תנאי לסוציאל דמוקרטיה

איך אתם מתקצבים, מה שכר המנהלים?

"התקציב בא מדמי חבר ומדמי טיפול. בכוח לעובדים יש 30 אלף המשלמים מס. דמי החבר הם קצת יותר נמוכים מארגוני העובדים הוותיקים – 0.6% משכר העובד בהשוואה ל-0.95% שזה המקסימום המותר. הצוות המנהל אצלנו כולל ארבעה מזכירים שווי מעמד: עמי ואני חולקים את נושא האגוד המקצועי. איתי סבירסקי אחראי למערך המשפטי וניצן תנעמי אחראית כספים אדמיניסטרציה ומטות אזוריים. שכרנו שוויוני לגמרי, אין שכר בכירים. הוא באזור השכר הממוצע במשק. יש לנו בסך הכול יש 30 חברי צוות, לא כולם במשרות מלאות; יש צוותים לייעודים ספציפיים, יש מערך ארגוני של הוועדים שעובדים באוטונומיה מוחלטת ושוכרים כוח עזר; ויש 600 מתנדבים שעושים עבודת קודש. אנחנו ארגון רזה ונמרץ שמאגד עובדים ומלווה ועדים אחרי התאגדותם. אין לנו עיסוקים צדדיים, כמו קאונטרי קלאב.

במוקד הטיפול שלנו כעת נמצאים ההשכלה הגבוהה בדגש על המכללות האזוריות; ענף הגיל הרך – 3700 עובדות המשפחתונים ורשת מעונות יום שנקראת 'נשי חירות' שממוקמת דווקא במצודת זאב; תחום התחבורה הציבורית, שבו אנו מייצגים 3000 נהגים בחברות המופרטות; ושירותים מופרטות בחינוך וברוחה – 1500 מורות הילה, פנימיות של חסות הנוער, תכנית שלבים שבה 700 מורות שמלמדות ילדים חולים בבתי החולים או בבתייהם. זהו שירות שמשרד החינוך הפריט; לאחרונה פוטרו 80 עובדים – רופאי שיניים וסייעות שנותנים שירות לאוכלוסייה מיוחדת – בתהליך הפרטה של המדינה. ארגנו אותם בו ביום, בעזרת הרשתות החברתיות, השגנו תהליך הידברות, הקיצוץ והפיטורים נדחו, ואני צופה שהם יבוטלו."

לאן אתה חותר?

"לאגד עוד ועוד עובדים, יש בארץ יותר משני מיליון עובדים לא מאוגדים. תפקידנו כאוונגרד הוא לשנות את המגמה של ירידה באחוז העובדים המאורגנים. שינוי כזה יאפשר בעתיד שינוי פוליטי וחברתי רחב יותר. פוליטיקה סוציאל דמוקרטית בעולם יש רק היכן שיש הרבה עובדים מאוגדים. אנחנו רוצים להעלות את אחוז ההתאגדות לרמה סקנדינבית של 60-70 אחוז ולקדם דמוקרטיה בשוק העבודה. סקר מ-2012 מצא כי 25% מהעובדים בארץ מאוגדים. ביוני השנה יתפרסם סקר עדכני בתחום ואני צופה מגמת עליה שרובה הרבה בזכותנו. אנחנו נוגעים בשטח מתמודדים עם פשעי הפרטה וצוברים הצלחות."